

رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر هم جنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان

The Relationship of Homesickness with Loneliness and Attitude to communication with Opposite Sex in Non-local Students Living at Hostels of Sistan and Baluchestan University

Safoora Khoshdel Daryasari*
 Master of General Psychology, University of Sistan &
 Balochestan

Dr. Bahman Kord Tamini
 Associate Professor of Organizational Psychology,
 University of Sistan & Balochestan

Dr. Farhad Kahrazei
 Associate Professor of Psychology, University of
 Sistan & Balochestan

صفورا خوشدل دریاسری (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

دکتر بهمن کرد تمینی

دانشیار روانشناسی سازمانی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

دکتر فرهاد کهرآزئی

دانشیار روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

Abstract

The Purpose of present study was to investigate the relationship of homesickness with loneliness and Attitude to communication with opposite sex in Non-local students living at hostels of Sistan and Baluchestan University. The statistical population included all none-local male and female students living at hostels of Sistan and Baluchestan University. Samples were selected by available sampling method. Research tool was homesickness (Archer et al. 1998), loneliness (Russell et al. 1978) and attitude and tendency to communication with opposite sex (Kordlo, 2002) Questionnaires. Data analysis was performed using Pearson correlation, stepwise regression and independent t-test. According to the findings, there was significant and direct relationship between overall scores of homesickness and subscales of attachment to home and dissatisfying from being at University and dissatisfying from being at University was a significant predictor for students' feeling of loneliness ($p < .05$). There was not significant relationship between homesickness and Attitude to communication with opposite sex ($p > .05$). Eventually homesickness was a significant predictor for loneliness, but it could not explain Attitude to communication with opposite sex. However, Regard to non-native students' problems, it is necessary in educational programs at University.

Key words: Homesickness, Loneliness, Attitude to communication with Opposite Sex, Non-local Students.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر هم جنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان پسر و دختر غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان بود. نمونه آماری با روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه‌های احساس غربت آرچر و همکاران (۱۹۹۸)، احساس تنهایی راسل و همکاران (۱۹۷۸) و نگرش و گرایش به ارتباط با غیرهم جنس کوردلو (۱۳۸۰) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره انجام گرفت. طبق یافته‌ها، بین نمره کلی احساس غربت و زیرمقیاس‌های دلبستگی به خانه و ناراضی‌ت از بودن در دانشگاه با احساس تنهایی ارتباط مستقیم و معنادار گزارش شد و ناراضی‌ت از بودن در دانشگاه پیش‌بینی کننده معناداری برای احساس تنهایی دانشجویان بود ($P < 0/05$). بین مولفه‌های احساس غربت با نگرش به ارتباط با غیرهم جنس ارتباط معناداری گزارش نشد ($P > 0/05$). به طور کلی احساس غربت پیش‌بینی کننده معناداری برای احساس تنهایی بود، اما نتوانست نگرش به ارتباط با غیرهم جنس را تبیین نماید. با این وجود، توجه به مشکلات دانشجویان غیربومی در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها ضروری به نظر می رسد.

واژگان کلیدی: احساس غربت، احساس تنهایی، نگرش به ارتباط با غیرهم جنس، دانشجویان غیربومی.

ویرایش نهایی: مهر ۹۸

پذیرش: خرداد ۹۷

دریافت: اردیبهشت ۹۷

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

انتقال به دانشگاه می تواند یک تجربه مثبت جدید و هیجان انگیز برای بسیاری از جوانان باشد. اما برای برخی این جابجایی دشوار بوده و حتی غیرقابل تحمل است (تاربر و والتون، ۲۰۱۲). جابجایی و جدایی از خانه به خودی خود دارای تأثیرات منفی نیست، اما می تواند

رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر هم‌جنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان
 The Relationship of Homesickness with Loneliness and Attitude to communication with Opposite Sex in Non-local Students Living at Hostels of Sistan and Baluchestan University

عامل خطری برای افراد آسیب‌پذیر باشد، که ممکن است بصورت استرس، همراه با علائم افسردگی یا اضطراب خود را نشان دهد. به دنبال بروز این علائم پدیده‌ای به نام احساس غربت اتفاق می‌افتد. وجود احساس غربت می‌تواند منجر به بروز مشکلات شناختی، عاطفی، رفتاری، جسمی و اجتماعی شود (بیاسی^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). احساس غربت پدیده‌ای است که غالباً همراه با جایجایی^۳ اتفاق می‌افتد و معمولاً با مشکلات مربوط به تطبیق با محیط جدید و مشکلات مربوط به سلامت جسمی و روانی همراه بوده و در نتیجه نگرانی‌های بالینی بسیاری را به بار آورده است (استروب، اسکات و نائوتا^۴، ۲۰۱۵). به اعتقاد تاربر و والتون، احساس غربت به عنوان تفکری دائمی و آزار دهنده تعریف شده است که ناشی از دل‌بستگی^۵ به خانه و والدین بوده، و منجر به اختلال عملکرد^۶ در بسیاری از فعالیت‌های روزمره می‌گردد (سان، هاگدودن و زهانگ^۷، ۲۰۱۶). مطالعات خارج از کشور شیوع احساس غربت را در دانشجویان سال اول، ۹۴ درصد ذکر نموده‌اند (انگلیش، دیویس، ویبی و گراس^۸، ۲۰۱۷). در مطالعات داخلی به شیوع احساس غربت توجه محدودی شده است و جدیدترین پژوهش که در دانشجویان غیرایرانی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) انجام گرفته است، اینطور نشان داد که ۹/۱۲ درصد از دانشجویان، احساس غربت ضعیف، ۷/۶۴ درصد احساس غربت متوسط و ۴/۲۲ درصد احساس غربت شدید دارند (احمدی، وکیلی فرد و صفری کرهرودی، ۱۳۹۴).

احساس غربت با بروز اختلالاتی مانند افسردگی، اضطراب و مصرف مواد^۹ (والترز، بالمر، تروبانو، ابیاکا و بونهوم، ۲۰۱۸) و رفتارهای پرخطر جنسی^{۱۰} در ارتباط است (کید، مولا و گرنسیا^{۱۱}، ۲۰۱۸)، و می‌تواند موجب بروز اضطراب، انزوای اجتماعی^{۱۲} و احساس تنهایی^{۱۳} شود (استروب و همکاران، ۲۰۱۵). تنهایی و انزوای اجتماعی به طور فزاینده‌ای به عنوان یکی از چالش‌های مهم اجتماعی شناخته می‌شود و تقریباً ۱۵ درصد از بزرگسالان ۱۶ تا ۷۹ ساله سطح بالایی از تنهایی را در زندگی روزمره خود تجربه می‌کنند (واسیلیوو^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۷). تنهایی به احساس ناخوشایند ذهنی منجر می‌شود و زمانی پدید می‌آید که بین تمایل افراد به داشتن سطح مطلوبی از روابط اجتماعی معنی‌دار و آنچه که آن‌ها در واقعیت درک می‌کنند، تعارض ایجاد شود (مان^{۱۵} و همکاران، ۲۰۱۷). در حقیقت تنهایی وقتی رخ می‌دهد که روابط اجتماعی و شبکه ارتباطی فرد از بسیاری جهات چه کیفی و چه کمی، دارای کمبود است (واسیلیوو و همکاران، ۲۰۱۷). نتایج پژوهش‌ها نیز ارتباط احساس غربت با کمبود روابط اطمینان‌بخش و احساس تنهایی (سوئر و تورون^{۱۶}، ۲۰۱۵؛ حیدری و مکتبی، ۱۳۹۰)، افسردگی و اضطراب، اعتماد به نفس پایین و نارضایتی را تأیید نموده‌اند (خوش‌خطی، جعفری، یزدی‌نژاد و خوش‌خطی، ۱۳۹۴). به نظر می‌رسد احساس غربت در دانشجویان می‌تواند بر نحوه برقراری ارتباط با جنس مخالف نیز تأثیرگذار باشد. در سال‌های گذشته، همراه با دگرگونی‌های ساختی مانند گسترش شهرنشینی، صنعتی شدن، افزایش میزان دانش‌آموختگی، مشارکت زنان در اجتماع و گسترش کمی و کیفی وسایل ارتباط جمعی، پدیده روابط و معاشرت پیش از ازدواج پدیدار شد، که تحقیقات رواج روزافزون آن را در بین جوانان، بخصوص قشر دانشجویان نشان می‌دهند (قادرزاده، محمدی و محمدی، ۱۳۹۶). ارتباط با جنس مخالف، ارتباطی غیر از ازدواج، عقد و نامزدی رسمی است که عاطفی و صمیمانه و اغلب دور از چشم خانواده صورت می‌پذیرد. همچنین، رابطه با جنس مخالف از ارتباط غیر حضوری تا ارتباط جنسی را شامل می‌شود (رفاهی، گودرزی و میرزایی چهارراهی، ۱۳۹۱). دستیابی به صمیمیت^{۱۷} در یک رابطه عاشقانه به عنوان یکی از وظایف مهم در ورود به بزرگسالی در نظر گرفته می‌شود (رئور، پتیت، لانسفورد، باتز و دادج^{۱۸}، ۲۰۱۳)، اما این را

¹ homesickness

² Biasi

³ relocation

⁴ Stroebe & Schut & Nauta

⁵ attachment

⁶ functional impairment

⁷ Sun & Hagedorn & Zhang

⁸ English & Davis & Wei & Gross

⁹ substance use

¹ Walters & Bulmer & Troiano & Obiaka & Bonhomme

¹ risky sexual behaviors

¹ Kebede & Molla & Gerensea

¹ social isolation

¹ oneliness

¹ Vasileiou

¹ Mann

¹ Suer & Torun

¹ Intimacy

¹ Rauer & Pettit & Lansford & Bates & Dodge

نیز باید در نظر داشت که این روابط هرگز و در هیچ فرهنگی خالی از آسیب نیست، که از عمده‌ترین این آسیب‌ها، درگیری جنسی جوانان است که می‌تواند تأثیرات غیرقابل جبرانی را به جای گذارد (صمیمی، مظاهری و حیدری، ۱۳۹۱). طبق بررسی‌های انجام شده، پژوهشی که به بررسی نقش مستقیم احساس غربت در پیش‌بینی ارتباط با جنس مخالف پرداخته باشد، یافت نشد، با این حال مطالعات نشان می‌دهند که دوران دانشجویی به واسطه دوری از محیط گرم خانواده بخصوص برای دانشجویان غیر بومی خوابگاهی، و مواجه شدن با مشکلات زیاد، هجران خانوادگی، عدم امکان گذراندن تفریحات سالم و ... می‌تواند دانشجویان را خواسته یا ناخواسته به سمت و سوی انحرافات اجتماعی، برقراری روابط نامشروع با جنس مخالف و تلاش در برآورده کردن نیازها به شیوه ناپسند در جامعه سوق دهد (مثنوی و همکاران، ۱۳۸۴). تحقیقات نیز نگرش مثبت به ارتباط با جنس مخالف را در دانشجویان، ۴۶ درصد (سیدان و نجفی‌نژاد، ۱۳۹۱) و داشتن تجربه دوستی و ارتباط با جنس مخالف را در دانشجویان ساکن خوابگاه، ۷۰ درصد گزارش نموده‌اند (عباس‌زاده، پیریلقون آقاج و موسوی، ۱۳۹۶). به طور کلی در پژوهش‌ها، برقراری ارتباط اجتماعی با جنس مخالف، ارتباطات جنسی و حاملگی‌های ناخواسته از مشکلات عمده دانشجویان ذکر شده است (نیلانز، ۲۰۰۷؛ ملیکادو و تیموتی، ۲۰۱۴).

ضرورت بررسی موضوع حاضر بر روی دانشجویان غیربومی می‌تواند به این دلیل باشد که بسیاری از دانشجویان، شاید برای نخستین بار از اعضای خانواده و حمایت اجتماعی آنان دور می‌شوند و احساس شک، سردرگمی و اضطراب می‌کنند. با ورود به دانشگاه، در دانشجویان نیاز به ارزیابی دوباره خود نسبت به روابط گذشته با خانواده، دوستان و ... تقویت می‌شود و چنانچه این فرآیند به درستی شکل نگیرد، ویژگی‌های خود را متفاوت از دیگران در نظر می‌گیرند و خود را تنها و به دور از دیگران می‌یابند. بنابراین دانشجویان می‌توانند مناسب‌ترین قشر برای مشخص نمودن عوامل تشکیل دهنده احساس تنهایی در نظر گرفته شوند. همچنین شرایط خاص جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی استان سیستان و بلوچستان، و عدم آشنایی با این منطقه، نیز می‌تواند یکی از عوامل ایجاد احساس تنهایی در دانشجویان غیربومی شود. از طرفی عده‌ای از دانشجویان غیربومی ممکن است بخواهند، خلاء دوری از خانواده را با داشتن دوستی از جنس مخالف پر کنند. همچنین عده‌ای از دانشجویان که فکر می‌کنند قبل از دانشگاه استقلال و آزادی عمل نداشته‌اند، بیش از دیگران حریص‌اند که استقلال طلبی خود و رها شدن از محدودیت‌های خانوادگی را از طریق دوستی با جنس مخالف برآورده سازند. بنابراین با توجه به مباحث ذکر شده و مشخص ساختن هر چه بیشتر این مسئله، هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر هم‌جنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان است، و سؤالات زیر مطرح می‌گردد:

- آیا احساس غربت می‌تواند پیش‌بینی کننده احساس تنهایی در دانشجویان غیربومی دانشگاه سیستان و بلوچستان باشد؟
- آیا احساس غربت می‌تواند پیش‌بینی کننده نگرش به ارتباط با غیرهم‌جنس در دانشجویان غیربومی دانشگاه سیستان و بلوچستان باشد؟

روش

روش این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی پیش‌بین بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان پسر و دختر غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان بودند. از جامعه فوق نمونه‌ای به حجم ۲۵۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. به این صورت که با مراجعه به خوابگاه‌های دخترانه و پسرانه از دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه سیستان و بلوچستان آزمودنی‌ها تعیین شدند، و پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آن‌ها قرار داده شد و خواسته شد که پرسشنامه‌ها را تکمیل کنند. تعداد ۱۹ پرسشنامه ریزش داشت و در نهایت تعداد ۲۳۱ نفر از دانشجویان (۱۱۸ دانشجوی دختر و ۱۱۳ دانشجوی پسر) به عنوان نمونه انتخاب شدند. در پژوهش حاضر از پرسشنامه احساس غربت، احساس تنهایی و پرسشنامه نگرش و گرایش به ارتباط با غیرهمجنس استفاده شد.

الف) پرسشنامه احساس غربت: پرسشنامه احساس غربت^۱ توسط آرچر، ایرلند، اموس، برود و کورید^۲ (۱۹۹۸) ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۳۰ عبارت است و نمره گذاری آن در یک طیف ۵ درجه‌ای (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵) است، و دو زیر مقیاس دلبستگی به خانه (سوالات ۱، ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۵ و ۲۷) و نارضایتی از بودن در دانشگاه (سوالات ۴، ۸، ۹، ۱۲، ۱۳،

1 Neilans

2 Mlyakado & Timothy

3 homesickness questionnaire

4 Archer & Irland & Amus & Broad & Currid

رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر همجنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان
 The Relationship of Homesickness with Loneliness and Attitude to communication with Opposite Sex in Non-local Students Living at Hostels of Sistan and Baluchestan University

۱۵، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۲۹ و ۳۰) را در بر می‌گیرد. شیوه نمره‌گذاری در عبارات ۴، ۹، ۱۵ و ۳۰ به صورت معکوس انجام می‌شود. در پژوهش قنبری، حبیبی و شمس‌الدینی (۱۳۹۲)، در یک نمونه ۴۰ نفری از دانشجویان جدیدالورود به دانشگاه، آلفای کرونباخ بدست آمده ۰/۹۰ در عامل دل‌بستگی به خانه و ۰/۸۲ برای عامل نارضایتی از بودن در دانشگاه گزارش شد. در پژوهش حاضر نیز جهت همسانی درونی سوالات هر کدام از زیرمقیاس‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که برای عامل اول، عامل دوم و نمره کلی مقیاس، به ترتیب ضرایب ۰/۸۴، ۰/۷۹ و ۰/۸۷ به دست آمد.

ب) پرسشنامه احساس تنهایی: آزمون احساس تنهایی دانشگاه کالیفرنیا به منظور بررسی میزان احساس تنهایی توسط راسل، پیلا و فرگوسن^۲ (۱۹۷۸) ساخته شد. این مقیاس ۲۰ پرسشی تجارب افراد تنها را توصیف می‌کند. این آزمون بر حسب مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای (۱ «هرگز» تا ۴ «اغلب») نمره‌گذاری شده و بیشترین نمره حاصل از این مقیاس ۸۰ و کمترین نمره ۲۰ می‌باشد. نمره بالاتر، بیانگر شدت بیشتر احساس تنهایی است. همچنین این پرسشنامه دارای ۱۱ عبارت مثبت و ۹ عبارت منفی است. مواد شماره‌ی ۱، ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۰، به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (نوروزی پرشکوه، میرهادیان، امامی سیگارودی، کاظم‌نژاد لیلی و حسن‌دوست، ۱۳۹۵). این مقیاس در سراسر دنیا همواره پایایی بالایی را از نظر ضریب همسانی درونی با آلفایی در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۴ نشان داده است. برای مثال هانیون^۳ (۲۰۰۷)؛ به نقل از روحانی و علیزاده فرد، (۱۳۹۱) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و ضریب بازآزمایی ۰/۸۹ را برای آن گزارش نموده است. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ جهت همسانی درونی سوالات کل مقیاس، ضریب ۰/۸۹ به دست آمد.

ج) پرسشنامه نگرش و گرایش به ارتباط قبل از ازدواج: پرسشنامه نگرش و گرایش به ارتباط قبل از ازدواج توسط کردلو (۱۳۸۰) به منظور نگرش و میزان موافقت افراد برای ارتباطات خارج از چارچوب با دوستان غیرهمجنس مورد سنجش قرار گرفته است. دارای ۲۵ عبارت است که سوالات ۴، ۵ و ۸ به صورت منفی و مابقی به صورت کاملاً موافقم ۵، موافقم ۴، نظری ندارم ۳، مخالفم ۲، کاملاً مخالفم ۱ نمره‌گذاری می‌شود. نمرات هریک از گزاره‌ها از شماره ۱ تا ۲۲ بیانگر میزان نگرش فرد است. سوالات ۲۳ تا ۲۵ گرایش فرد را می‌سنجد و محاسبه نمی‌شود. هرچه نمره به ۹۸ نزدیک باشد بیانگر نگرش مثبت به این روابط است. کردلو (۱۳۸۰) در نمونه‌ای از دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهر تهران که شامل ۶۴۵ دانش‌آموز بود، گزارش نمود که این آزمون دارای روایی ۰/۹۳ می‌باشد (کردلو، ۱۳۸۰). در پژوهش حاضر نیز جهت همسانی درونی سوالات کل مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که ضریب ۰/۹۲ به دست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده گردید.

یافته‌ها

نتایج همبستگی بین احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیرهمجنس در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: ضریب همبستگی ابعاد مختلف احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیرهمجنس

متغیرها	احساس تنهایی	نگرش به ارتباط با غیرهمجنس
دل‌بستگی به خانه	۰/۱۶***	-۰/۰۱
نارضایتی از بودن در دانشگاه	۰/۴۵***	۰/۰۷
احساس غربت کلی	۰/۳۴***	۰/۰۳

*** $p < 0.01$

طبق جدول ۲، زیرمقیاس نارضایتی از بودن در دانشگاه توانست به میزان ۲۰ درصد واریانس نمره کلی احساس تنهایی را تبیین کند. زیرمقیاس دل‌بستگی به خانه شرایط ورود به معادله را نداشت و از معادله حذف گردید. نارضایتی از بودن در دانشگاه ارتباط مثبت و معنی‌داری ($\beta = 0.457$ و $p = 0.001$) با نمرات کلی احساس تنهایی داشت و پیش‌بینی‌کننده‌ی مثبت برای آن گزارش شد.

1 University of California Los Angeles Loneliness Scale (UCLA)

2 Russell & Peplau & Ferguson

3 Hanyun

4 Attitude and tendency to communication with opposite sex

جدول ۲: نتایج رگرسیون گام به گام نمره کلی احساس تنهایی از روی ابعاد احساس غربت

متغیر	R	R ^۲	B	S.D.Error	Beta	t	Sig
نارضایتی از بودن در دانشگاه	۰/۴۵	۰/۲۰	۰/۵۵۶	۰/۰۷۱	۰/۴۵۷	۷/۷۷۳	۰/۰۰۰۵

همچنین جهت بررسی پیش‌بینی نمره کلی نگرش به ارتباط با غیرهمجنس از روی مولفه‌های احساس غربت از رگرسیون همزمان استفاده گردید، که نتایج طبق جدول ۳ و ۴ نشان داد که هیچکدام از مولفه‌های احساس غربت قادر به پیش‌بینی نمره کلی نگرش به ارتباط با غیرهمجنس نبودند ($P > ۰/۰۵$).

جدول ۳: نتایج رگرسیون همزمان نمره کلی نگرش به ارتباط با غیرهمجنس از روی ابعاد احساس غربت

متغیر	R	R ^۲	R ^۲ تعدیل شده	انحراف معیار تخمین زده شده
مولفه‌های احساس غربت	۰/۰۹	۰/۰۰۹	۰/۰۰۰	۱۷/۳۹۴

جدول ۴: ضرایب عامل مشترک در دو حالت استاندارد و غیراستاندارد

Sig	t	ضرایب غیراستاندارد		متغیر
		Beta	Std.Error	
۰/۱۸	۱/۳۳۶	۰/۱۶۹	۰/۲۵۰	نارضایتی از بودن در دانشگاه
۰/۳۸	-۰/۱۸۰	-۰/۱۱۱	۰/۱۳۲	دلبستگی به خانه

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر همجنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان نشان داد؛ احساس تنهایی با نمره کلی احساس غربت و زیرمقیاس‌های دلبستگی به خانه و نارضایتی از بودن در دانشگاه رابطه مستقیم و معنادار دارد و بعد نارضایتی از بودن در دانشگاه پیش‌بینی کننده احساس تنهایی در دانشجویان بود. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های زیر همسو می‌باشد: احساس غربت با انزوای اجتماعی و احساس تنهایی (استروب و همکاران، ۲۰۱۵)؛ کمبود روابط اطمینان بخش (سوئر و تورون، ۲۰۱۵؛ حیدری و مکتبی، ۱۳۹۰)، افسردگی و اضطراب، اعتماد به نفس پایین و نارضایتی از زندگی (خوش‌خطی و همکاران، ۱۳۹۴) ارتباط معنادار دارد. برای نمونه بیاسی و همکاران (۲۰۱۸) نیز همسو با نتایج پژوهش حاضر ارتباط احساس غربت با افسردگی و تنهایی را مثبت گزارش نمودند. مسینا^۱ (۲۰۰۷) نیز در مطالعه خود نشان داد که احساس غربت دارای آثار منفی مانند تنهایی، غم و دشواری در سازگاری است. طبق یافته پژوهش خوش خطی و همکاران (۱۳۹۴) نیز افرادی که تحت تأثیر فشارزاهای مختلف مانند احساس غربت و دوری قرار دارند، در مقایسه با سایر افراد، افسردگی، اضطراب، اعتماد به نفس پایین‌تر و نارضایتی بیشتری را نشان می‌دهند. پورآقا رودبرده، کافی و رضائی (۱۳۹۱) نیز در بررسی ارتباط احساس غربت و حمایت اجتماعی ادراک شده با سلامت روان دانشجویان تازه وارد، گزارش نمودند که تجربه احساس غربت می‌تواند منجر به احساس تنهایی، مشکلات هیجانی و روانشناختی شود.

در تبیین یافته پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط احساس غربت با احساس تنهایی، می‌توان به نحوه پذیرش دانشجو در کشور ما اشاره کرد. پذیرش دانشجویان غیربومی در دانشگاه‌ها، موجب ایجاد مکانی به نام خوابگاه می‌شود، که مهاجرت این گروه از دانشجویان به شهرهای دیگر جهت تحصیل و سکونت در خوابگاه که نوع متفاوتی از زندگی را طلب می‌کند، می‌تواند باعث جدایی فرد از جامعه بومی و هم‌چنین از شهر محل تحصیل خود گردد. پذیرفته شدن در دانشگاه سبب جدایی از والدین، دوستان و آشنایان می‌شود؛ و ساکن شدن در محیط خوابگاه به خودی خود استرس زیادی را به همراه می‌آورد. دانشجو باید با وضعیت جدید که متفاوت از وضعیت پیشین است سازگار شود و به طور کلی احساس غربتی که در دانشگاه و محیط خوابگاه تجربه می‌کند، باعث می‌شود احساس تنهایی بیشتری کرده و نتواند خود را

¹ Messina

با شرایط تطبیق دهد. قطع ارتباط با فضای روان‌شناختی پیشین و مواجهه با خواسته‌ها و انتظارات محیط جدید موجب احساس اضطرابی در دانشجویان شده که تنهایی بیشتری را در خود حس می‌کنند.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که احساس غربت و مولفه‌های آن رابطه معناداری با نگرش به ارتباط با غیرهم‌جنس ندارند و پیش‌بینی‌کننده آن نمی‌باشند. مطالعات بسیار اندکی به نقش احساس غربت در تبیین ارتباط با جنس مخالف پرداخته‌اند. به عنوان مثال سالتر^۱ (۱۹۸۰) نشان داد که یکی از مشکلات عمده دانشجویان عبارت از احساس غربت و روابط اجتماعی با جنس مخالف است (نیلانز، ۲۰۰۷). همچنین فیشر، موری و فرازر^۲ (۱۹۸۵) نشان دادند که یکی از نشانه‌های احساس غربت، گرایش به رفتارهای جنسی و ارتباط بیشتر با جنس مخالف است. طبق مطالعات انجام شده به نظر می‌رسد که تجربه احساس غربت می‌تواند موجب احساس ناراضی‌دانی دانشجویان در محیط خوابگاه و متعاقب آن راهی از این احساس و ارتباط و دوستی با جنس مخالف شود. اما پژوهش حاضر به وجود این رابطه دست نیافت. در تبیین احتمالی این امر می‌توان به انکار وجود چنین روابطی از طرف دانشجویان و عدم صداقت در پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها اشاره نمود. از طرفی وجود شرایط جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی خاص شهر زاهدان و ادراک دانشجویان از مسائل مرتبط با امنیت و جرم و جنایت به دلیل مرزی بودن این شهر و همچنین کمبود مکان‌های تفریحی برای ارتباط با جنس مخالف را نیز می‌توان از دلایل احتمالی عدم ارتباط با جنس مخالف برشمرد. البته می‌توان به این مطلب نیز اشاره نمود که بسیاری از دانشجویان، ممکن است ارتباط با جنس مخالف را راهکار مناسبی جهت برطرف نمودن غم غربت و تنهایی خود ندانند و آگاهی از اینکه این ارتباطات تنها برای کوتاه‌مدت می‌تواند آن‌ها را سرگرم نگه دارد و در بلندمدت موجبات بروز مشکلات بسیاری را فراهم آورد، آنان را از این گونه ارتباطات برحذر می‌دارد. به طور کلی می‌توان این‌طور نتیجه‌گیری کرد که ورود به دانشگاه برای بسیاری از جوانان امری بسیار مهم می‌باشد. بنابراین توجه به مسائل نقل مکان از زادگاه و پیامدهای روان‌شناختی آن برای دانشجویان نیازمند توجه و بررسی است. فقدان روابط اجتماعی و احساس انزوا و تنهایی در محیط‌های آموزشی، از جمله دانشگاه‌ها می‌تواند مخاطراتی را برای سلامت روانی دانشجویان به همراه داشته باشد (سیف، ۱۳۹۱). افرادی که مجبور به جدایی از منابع دلبستگی و ریشه‌ها و پیوندهای قبلی خود می‌شوند به خصوص در زمینه تحصیل، در مسیر هم‌سازی با شرایط جدید مجبور به بازبینی در آن پیوندها می‌شوند و یا در صورت لزوم آنها را تغییر می‌دهند؛ در نتیجه احساس تنهایی و تنیدگی را تجربه می‌کنند (تابع بردبار، رسول زاده طباطبایی، آزادفلاح و سامانی، ۱۳۸۷).

کمبود مطالعات صورت گرفته در بررسی ارتباط احساس غربت با ارتباط با جنس مخالف، پژوهشگر را در مقایسه یافته‌های این پژوهش با سایر یافته‌ها با مشکل مواجه نمود. بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در این زمینه انجام شود که بتوان از نتایج آن‌ها برای تصمیم‌گیری درست استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود با توجه به حضور بیش از پیش دانشجویان در دانشگاه‌ها و فرهنگ ایرانی اسلامی کشور ما پژوهش‌های بیشتری در زمینه رابطه دانشجویان با جنس مخالف و در سطح گسترده‌تری اجرا گردد تا قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد. با توجه به اینکه مسائل ارتباطی با جنس مخالف در حال حاضر، در حال تبدیل به یکی از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی دوره جوانی است، پیشنهاد می‌شود که ارائه مداخلات آموزشی مبتنی بر پیش‌گیری از روابط آسیب‌زا در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها قرار گیرد. همچنین تدوین جلسات آموزشی به دور از هرگونه تعصب خاص باشد و واقع‌بینانه به مسئله روابط با جنس مخالف پرداخته شود، تا بتوان آموزش‌هایی ارائه کرد که تأثیرگذار باشد.

منابع

- احمدی، عبدالجواد؛ وکیلی‌فرد، امیررضا؛ صفری کرهرودی، معصومه. (۱۳۹۴). احساس غربت و سازگاری اجتماعی و رابطه‌ی آنها با یکدیگر در فارسی‌آموزان غیرایرانی. *پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان*، ۴ (۱)، ص ۵۸-۲۹.
- پورآقا رودبرده، فاطمه؛ کافی، سید موسی؛ رضائی، سجاد. (۱۳۹۱). ارتباط احساس غربت و حمایت اجتماعی ادراک شده با سلامت روان دانشجویان تازه وارد. *دو فصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد*، ۱۹ (۶)، ص ۲۶-۲۷.
- تابع بردبار، فریبا؛ رسول زاده طباطبایی، کاظم؛ آزاد فلاح، پرویز؛ سامانی، سیامک. (۱۳۸۷). اثربخشی آموزش جرأت ورزی و ایمن سازی در مقابل تنیدگی بر احساس غربت دانشجویان. *مجله علوم رفتاری*، ۲ (۴)، ص ۲۹۶-۲۹۱.
- حیدری، سکیه؛ مکتبی، غلامحسین. (۱۳۹۰). مقایسه هوش فرهنگی، احساس تنهایی، فرسودگی تحصیلی و سلامت روان در دانشجویان دختر کارشناسی ارشد بومی و غیربومی. *فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ*، ۳ (۹)، ص ۵۷-۴۵.

¹ Salter

² Fisher & Murray & Frazer

- خوش خطی، نازیلا؛ جعفری، اصغر؛ یزدی نژاد، علیرضا؛ خوش خطی، ندا. (۱۳۹۴). بررسی میزان شیوع افسردگی در تازه دانشجویان رشته داروسازی زنجان برحسب متغیرهای جمعیت‌شناختی. *مجله توسعه‌ی آموزش در علوم پزشکی*، ۸ (۱۷)، ص ۲۱-۲۸.
- رفاهی، ژاله؛ گودرزی، محمود؛ میرزایی چهارراهی، مرتضی. (۱۳۹۱). بررسی عوامل موثر بر شکل‌گیری رابطه دوستی پیش از ازدواج بین دختران و پسران از دیدگاه دانشجویان. *فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی جامعه‌شناسی زنان*، ۳ (۱)، ص ۱۱۹-۱۳۵.
- روحانی، ریحانه سادات؛ علیزاده فرد، سوسن. (۱۳۹۱). رابطه احساس تنهایی و کاربری وبلاگ در دانشجویان و غیردانشجویان. *مجله پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۲ (۵)، ص ۱۲-۲۵.
- سیدان، فریبا؛ نجفی نژاد، نرگس. (۱۳۹۱). بررسی عوامل موثر بر نگرش دختران نسبت به روابط با جنس مخالف. *مجله علوم اجتماعی فردوسی مشهد*، شماره ۱، ص ۸۹-۱۱۸.
- سیف، دیبا. (۱۳۹۱). رابطه ابعاد خودآگاهی و احساس تنهایی با سلامت روانی دانشجویان. *پژوهش‌های روانشناختی*، ۱۵ (۱)، ص ۴۳-۴۴.
- صمیمی، عادل؛ مظاهری، علی؛ حیدری، محمود. (۱۳۹۱). ارزیابی تحولی کیفیت روابط دوستی نوجوانان. *فصلنامه روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۹ (۳۳)، ص ۴۷-۶۰.
- عباس‌زاده، محمد؛ پیرلیقون آقاج، سکینه؛ موسوی، آرزو. (۱۳۹۶). عوامل زمینه‌ساز دیرخوابی دانشجویان دختر ساکن خوابگاه دانشگاه تبریز. *مجله جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۸ (۱)، ص ۱-۱۸.
- قادرزاده، امید؛ محمدی، فردین؛ محمدی، حسین. (۱۳۹۶). جوانان و روابط پیش از ازدواج. *فصلنامه راهبرد فرهنگ*، شماره ۳۸، ص ۴۰-۸.
- قنبری، نیکزاد؛ حبیبی، مجتبی؛ شمس‌الدینی، سلوی. (۱۳۹۲). اثربخشی مذهب استرس به شیوه شناختی- رفتاری بر ارتقای بهزیستی روان‌شناختی، عاطفی و اجتماعی دانشجویان دارای احساس غربت. *مجله روان‌شناسی بالینی*، ۵ (۱)، ص ۴۷-۵۶.
- کردلو، منیره. (۱۳۸۰). بررسی عوامل موثر بر نگرش نوجوانان به ارتباط با جنس مخالف بین دانش آموزان دبیرستانهای منطقه ۱۴ تهران. *پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، موسسه آموزش یار پویا، www.azmonyar.com*.
- مثنوی، عطاله؛ سام آرام، عزت‌الله؛ حسینی، سیداحمد؛ آقابخشی، حبیب...؛ فروغان، مهشید؛ صدرالسادات، سیدجلال؛ رهگذر، مهدی. (۱۳۸۴). نگرش دانشجویان خوابگاهی دانشگاه علوم پزشکی ایران در مورد رفتارهای انحرافی در خوابگاهها- تهران ۱۳۸۴. *مجله توان‌بخشی*، ۶ (۴)، ص ۲۰-۲۶.
- نوروزی پرشکوه، نسترن؛ میرهادیان، لیلا؛ امامی سیگارودی، عبدالحسین؛ کاظم‌نژاد لیلی، احسان؛ حسن‌دوست، فاطمه. (۱۳۹۵). احساس تنهایی و نواسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان دبیرستانی. *فصلنامه پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۲۶ (۸۲)، ص ۹۹-۱۰۸.
- Archer, J., & Irland, J., & Amus, S.L., & Broad, H., & Currid, L. (1998). Derivation of a homesickness scale. *British Journal of Psychology*, 89(2), 205-21.
- Biasi, V., & Mallia, L., & Russo, P., & Menozzi, F., & Cerutti, R., & Violani, C. (2018). Homesickness Experience, Distress and Sleep Quality of First-Year University Students Dealing with Academic Environment. *Journal of Educational and Social Research*, 8(1), 9-17.
- English, T., & Davis, J., & Wei, M., & Gross, J.J. (2017). Homesickness and Adjustment across the First Year of College: A Longitudinal Study. *Emotion*, 17(1), 1-5.
- Fisher, S., & Murray, K., & Frazer, N. A. (1985). Homesickness, health and efficiency in first year students. *Journal of Environmental Psychology*, 5, 181-195.
- Kebede, A., & Molla, B., & Gerense, H. (2018). Assessment of risky sexual behavior and practice among Aksum University students, Shire Campus, Shire Town, Tigray, Ethiopia, 2017. *BMC Research Notes*, 11:88. <https://doi.org/10.1186/s13104-018-3199-7>
- Mann, F., & Bone, J.K., & Lloyd-Evans, B., & Frerichs, J., & Pinfold, V., & Ma, R., and etal. (2017). A life less lonely: the state of the art in interventions to reduce loneliness in people with mental health problems. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 52, 627-638.
- Messina, J. (2007). Helping students cope with Homesickness. *University Business*, 116(10), 80-180.
- Mlyakado, B.P., & Timothy, N. (2014). Effects of Students' Sexual Relationship on Academic Performance among Secondary School Students in Tanzania. *Academic Research International*, 5(4), 278-286.
- Neilans, M.B. (2007). Today's College Students and Their Mental Health Needs Are Requiring a Change in the Way College Campuses Address Mental Health Issues. *Counselor Education Master's Theses*, 77. http://digitalcommons.brockport.edu/edc_theses/77
- Rauer, A.J., & Pettit, G.S., & Lansford, J.E., & Bates, J.E., & Dodge, K.A. (2013). Romantic Relationship Patterns in Young Adulthood and Their Developmental Antecedents. *Dev Psychol*, 49(11), 24-1.
- Stroebe, M., & Schut, H., & Nauta, M.H. (2015). Is Homesickness a Mini-Grief? Development of a Dual Process Model. *Clinical Psychological Science*, 17, doi: 10.1177/2167702615585302
- Suer, F.C., & Torun, A. (2015). The relation of blue-collar homesickness and loneliness with altruism, conscientiousness, and performance: the moderating effect of relatives presence. *Research Journal of Business and Management*, 2(3), 277-298.

رابطه احساس غربت با احساس تنهایی و نگرش به ارتباط با غیر هم‌جنس در دانشجویان غیربومی ساکن در خوابگاه‌های دانشگاه سیستان و بلوچستان
 The Relationship of Homesickness with Loneliness and Attitude to communication with Opposite Sex in Non-local Students Living at Hostels of Sistan and Baluchestan University

- Sun, J., & Hagedorn, L.S., & Zhang, Y. (2016). Homesickness at College: It's Impact on Academic Performance and Retention. *Journal of College Student Development*, 57(8), 943-957.
- Thurber, C.A., & Walton, E.A. (2012). Homesickness and Adjustment in University Students. *Journal of American College Health*, 60(5), 1-5. doi: 10.1080/07448481.2012.673520.
- Vasileiou, K., & Barnett, J., & Barreto, M., & Vines, J., & Atkinson, M., & Lawson, S., and etal. (2017). Experiences of Loneliness associated with being an Informal Caregiver: A Qualitative Investigation. *Frontiers in Psychology*, 8, 585, doi: 10.3389/fpsyg.2017.00585
- Walters, K., & Bulmer, S.M., & Troiano, P.F., & Obiaka, U., & Bonhomme, R. (2018). Substance Use, Anxiety, and Depressive Symptoms among College Students. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 27(2), 103-111.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی